

मराठी

13 जुलै 2024

राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय बातम्या

<p>SDG भारत निर्देशांक 2023-24</p>	<p>बातमीत का आहे?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● SDG इंडिया इंडेक्स 2023-24 ची चौथी आवृत्ती NITI आयोगाने प्रसिद्ध केली. <p>SDG इंडिया इंडेक्स 2023-24 बदल:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● प्रकाशन आणि प्रक्षेपण: NITI आयोगाद्वारे जारी. ● उद्देश: सर्व राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांसाठी शाश्वत विकास उद्दिष्टे (SDGs) वर राष्ट्रीय प्रगतीचे उपाय आणि मागोवा. ● निर्देशक: MoSPI च्या राष्ट्रीय निर्देशक फ्रेमवर्क (NIF) सह संरेखित 113 निर्देशक. ● स्कोअरिंग आणि प्रगती: <ul style="list-style-type: none"> ○ स्कोअरिंग: <ul style="list-style-type: none"> ■ राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांसाठी संमिश्र स्कोअर 0-100 च्या दरम्यान आहे. ■ उच्च गण जास्त प्रगती दर्शवतात. ○ राष्ट्रीय प्रगती: भारताचा संमिश्र स्कोअर 2018 मधील 57 वरून 2020-21 मध्ये 66 आणि 2023-24 मध्ये 71 झाला. ○ महत्त्वाची उद्दिष्टे: लक्ष्य 1 (गरिबी नाही), 8 (सभ्य कार्य आणि आर्थिक वाढ), 13 (हवामान कृती) मधील उल्लेखनीय प्रगती जे 'फ्रंट रनर' श्रेणीतील आहेत (स्कोअर 65-99). ● सरकारी हस्तक्षेप: <ul style="list-style-type: none"> ○ गृहनिर्माण: PM आवास योजना (PMAY) अंतर्गत 4 कोटींहून अधिक घरे. ○ स्वच्छता: ग्रामीण भागात 11 कोटी शौचालये आणि 2.23 लाख सामुदायिक स्वच्छता संकुल. ○ स्वयंपाकाचे इंधन: पंतप्रधान उज्ज्वला योजनेअंतर्गत 10 कोटी एलपीजी कनेक्शन. ○ पाणी: जल जीवन मिशन अंतर्गत 14.9 कोटी घरांमध्ये नळ कनेक्शन. ○ आरोग्य सेवा: आयुष्मान भारत - प्रधानमंत्री जन
--	---

मराठी

Daily Current Affairs Encyclopedia

	<p>आरोग्य योजनेअंतर्गत 30 कोटींहून अधिक लाभार्थी.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ अन्न सुरक्षा: राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायदा (NFSA) अंतर्गत 80 कोटींहून अधिक लोकांचे कव्हरेज. ○ वैद्यकीय प्रवेश: प्राथमिक वैद्यकीय सेवा आणि स्वस्त जेनेरिक औषधांसाठी 150,000 आयुष्मान आरोग्य मंदिर. ○ आर्थिक समावेश: PM-जन धन खात्यांद्वारे ₹34 लाख कोटींचे थेट लाभ हस्तांतरण (DBT). ○ कौशल्य विकास: स्किल इंडिया मिशनने 1.4 कोटी तरुणांना प्रशिक्षित आणि अपकशल केले आणि 54 लाख तरुणांना पुन्हा कौशल्य दिले. ○ उद्योजकता: PM मुद्रा योजनेने एकूण ₹ 22.5 लाख कोटींची 43 कोटी कर्जे मंजूर केली. ○ नवीकरणीय ऊर्जा: गेल्या देशकात सौर उर्जा क्षमतेत 2.82 GW वरून 73.32 GW पर्यंत वाढ झाली आहे. ○ विद्युत क्षमता: 2017 आणि 2023 दरम्यान सुमारे 100 GW स्थापित विद्युत क्षमता जोडली, जी 80% गैर-जीवाश्म इंधनातून. ○ डिजिटल पायाभूत सुविधा: आर्थिक समावेशनाला चालना देऊन इंटरनेट डेटा खर्च 97% ने कमी केला.
<p>एकलव्य मॉडेल निवासी शाळा (EMRS)</p>	<p>बातमीत का आहे?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● केंद्रीकृत नियुक्तीमुळे एकलव्य शाळांमध्ये भाषा सांस्कृतिक अडथळे येतात. <p>EMRS बदल:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● परिचय: EMRS चा उद्देश दुर्गम भागातील आदिवासी विद्यार्थ्यांना दर्जेदार शिक्षण देणे हे आहे. ● उद्देश: आदिवासी आणि बिगर आदिवासी लोकसंख्येमधील शैक्षणिक अंतर कमी करणे, उच्च शिक्षण आणि करिअरच्या प्रगतीसाठी समान संधी प्रदान करणे. ● स्थापना: आदिवासी व्यवहार मंत्रालयाने 1997-98 मध्ये सुरु केले. ● हेतू: अनुसूचित जमातीच्या विद्यार्थ्यांना इयत्ता सहावी ते बारावीपर्यंत सर्वांगीण शिक्षण देणे, त्यांचा सर्वांगीण विकास करणे. ● अभ्यासक्रम: शैक्षणिक आणि अभ्यासेतर क्रियाकलाप या दोन्हीवर भर देऊन CBSE अभ्यासक्रमाचे अनुसरण करते. ● सुविधा: सुसज्ज वर्गखोल्या, प्रयोगशाळा, ग्रंथालय,

मराठी

Daily Current Affairs Encyclopedia

	<p>वसतिगृहे, क्रीडा सुविधा आणि कर्मचाऱ्यांसाठी निवासी क्वार्टर यांचा समावेश आहे.</p> <ul style="list-style-type: none"> ● निधी: आदिवासी व्यवहार मंत्रालयाच्या अंतर्गत केंद्र सरकारद्वारे पूर्णपणे निधी दिला जातो. ● पायाभूत सुविधा: किमान 480 विद्यार्थ्यांना सामावून घेण्यासाठी बांधण्यात आले आहे, ज्यामध्ये मुले आणि मुलींच्या वसतिगृहांची तरतूद आहे. ● शिक्षक आणि कर्मचारी: भरती केंद्रीकृत आहे, आणि शिक्षक बहुतेक वेळा वेगवेगळ्या राज्यांमधून असतात, ज्यामुळे सांस्कृतिक आणि भाषा अनुकूलन आव्हाने येतात. ● स्थान: भारतातील विविध राज्यांमध्ये, विशेषतः लक्षणीय आदिवासी लोकसंख्या असलेल्या भागात पसरलेले.
<p>सार्वजनिक वितरण प्रणाली (PDS)</p>	<p>बातमीत का आहे?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● सार्वजनिक वितरण प्रणालीचा (PDS) घरगुती खर्चावर परिणाम होतो. <p>PDS बदल:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● PDS ही दुकानांची एक सरकारी प्रायोजित शृंखला आहे जी गरजूंना अनुदानित किमतीत मूलभूत अन्न आणि गैर-खाद्य वस्तूंचे वितरण करण्यासाठी जबाबदार आहे. ● उद्देश: तांदूळ, गहू, साखर, आणि राकैल यासारख्या जीवनावश्यक वस्तू गेरिबांना परवडणाऱ्या किमतीत पुरवणे आणि देशात अन्न सुरक्षा सुनिश्चित करणे. ● अंमलबजावणी: <ul style="list-style-type: none"> ○ देशभरातील रास्त भाव दुकानांच्या (FPS) नेटवर्कद्वारे चालवले जाते. ○ ग्राहक व्यवहार, अन्न आणि सार्वजनिक वितरण मंत्रालयाद्वारे व्यवस्थापित केले जाते. ● घटक: <ul style="list-style-type: none"> ○ केंद्रीय पूल: सरकारने खरेदी केलेले आणि वितरणासाठी साठवलेले अन्नधान्य. ○ लक्षित सार्वजनिक वितरण प्रणाली (TPDS): दारिद्र्यरेषेवरील (APL), दारिद्र्यरेषेखालील (BPL) आणि अंत्योदय अन्न योजना (AAY) मध्ये कुटुंबांचे वर्गीकरण करते. ● कायदे: <ul style="list-style-type: none"> ○ राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा कायदा (NFSA), 2013: भारतातील सुमारे दोन तृतीयांश लोकसंख्येसाठी

मराठी

Daily Current Affairs Encyclopedia

	<p>अनुदानित अन्नधान्यांचा कायदेशीर हक्क.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ कव्हेरेज: ग्रामीण लोकसंख्येच्या 75% आणि शहरी लोकसंख्येच्या 50% पर्यंत अनुदानित दरावर अन्नधान्य सुनिश्चित करते.
उदारीकृत रेमिटन्स योजना (LRS)	<p>बातमीत का आहे?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया (RBI) ने एक अधिसूचना जारी केली आहे जी रहिवासी व्यक्तींना लिबरलाइज्ड रेमिटन्स स्कीम (LRS) अंतर्गत गुजरातमधील GIFT सिटी येथे आंतरराष्ट्रीय वित्तीय सेवा केंद्रांमध्ये (IFSCs) परदेशी चलन खाती (FCAs) उघडण्याची परवानगी दिली आहे. <p>LRS बदल:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● हा 2004 मध्ये RBI ने सुरु केलेला परकीय चलन धोरण उपक्रम आहे. ● भारताबाहेर निधी पाठवण्याची प्रक्रिया सुलभ आणि सुव्यवस्थित करण्याचा हेतू आहे. ● या योजनेमुळे भारतीयाना FEMA (फॉरेन एक्स्चेंज मॅनेजमेंट अॅक्ट), 1999 द्वारे निर्धारित आंतरराष्ट्रीय निधी हस्तांतरण निर्बंधांवर मात करण्यात मदत झाली. ● LRS अंतर्गत, अल्पवयीनांसह सर्व निवासी व्यक्तींना प्रत्येक आर्थिक वर्षात (एप्रिल-मार्च) USD 250,000 पर्यंत मुक्तपणे पाठविण्याची परवानगी आहे. ● केवळ वैयक्तिक भारतीय रहिवाशांना LRS अंतर्गत निधी पाठवण्याची परवानगी आहे. कॉर्पोरेट्स, भागीदारी संस्था, HUF, ट्रस्ट इत्यादींना त्यांच्या कक्षेतून वगळण्यात आले आहे. ● कोणत्याही मुक्तपणे परिवर्तनीय विदेशी चलनात पैसे पाठवले जाऊ शकतात.
तंत्रज्ञान विकास निधी योजना	<p>बातमीत का आहे?</p> <ul style="list-style-type: none"> ● संरक्षण संशोधन आणि विकास संस्था (DRDO) ने तंत्रज्ञान विकास निधी योजनेअंतर्गत खाजगी क्षेत्रासाठी सात नवीन प्रकल्पांना मंजूरी दिली आहे. <p>तंत्रज्ञान विकास निधी योजनेबद्दल:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● पुढाकार: संरक्षण तंत्रज्ञानामध्ये स्वावलंबनाला प्रोत्साहन देण्यासाठी 'मेक इन इंडिया' उपक्रमाचा एक भाग. ● मंत्रालय: संरक्षण मंत्रालय. ● अंमलबजावणी: त्रि-सेवा, संरक्षण उत्पादन आणि DRDO

मराठी

Daily Current Affairs Encyclopedia

च्या गरजा पूर्ण करण्यासाठी DRDO द्वारे व्यवस्थापित.

- प्रोत्साहन:
 - सार्वजनिक/खाजगी उद्योग, विशेषतः एमएसएमई आणि स्टार्टअप यांच्या सहभागास प्रोत्साहन देते.
 - संरक्षण क्षेत्रात अत्याधुनिक तंत्रज्ञान क्षमता वाढविण्यासाठी एक इकोसिस्टम तयार करण्याचे उद्दिष्ट आहे.
- फायदे: स्वदेशी तंत्रज्ञानाच्या विकासासाठी आणि उद्योगांना इतर लाभांसाठी अनुदान-सहाय्य प्रदान करते.
- निधी समर्थन:
 - प्रकल्प खर्च: INR 50 कोटी पर्यंत.
 - निधीची रक्कम: एकूण प्रकल्प खर्चाच्या 90% पर्यंत.
 - सहयोग: उद्योग शैक्षणिक संस्था किंवा संशोधन संस्थांशी सहयोग करू शकतात (शिक्षण क्षेत्रातील सहभाग एकूण प्रकल्प खर्चाच्या 40% पेक्षा जास्त नसावा).
- प्रकल्प कालावधी: चार वर्षांचा जास्तीत जास्त विकास कालावधी.
- मालकी:
 - निवासी भारतीय नागरिकाच्या मालकीचे आणि नियंत्रित असणे आवश्यक आहे.
 - 49% पेक्षा जास्त विदेशी गुंतवणूक असलेल्या संस्था अपात्र आहेत.
- स्टार्टअप्स:
 - डिपार्टमेंट फॉर प्रमोशन ऑफ इंडस्ट्री अँड इंटरनल ट्रेड (DPIIT) द्वारे मान्यताप्राप्त असणे आवश्यक आहे.
 - नॅसेट स्टार्टअप्स (अर्जाच्या तारखेपासून तीन वर्षांपेक्षा कमी कालावधीत समाविष्ट केलेले) सरकार-सहाय्यित इनक्यूबेटरमध्ये उष्मायन करणे आवश्यक आहे.
 - असे कोणतेही शासकीय अनुदान मिळाले नसावे.
 - किमान 51% शेअरहोल्डिंग असलेल्या निवासी भारतीय नागरिकाची मालकी आणि नियंत्रण असणे आवश्यक आहे.

Copyright © by Adda247

मराठी

ADDA PEDIA

To get free Live Classes,
Materials Scan this QR Code &
Download our Adda247 App

Daily Current Affairs Encyclopedia

All rights are reserved. No part of this document may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior permission of Adda247.